

2015 РІК.

АЛЬМЕРІЯ, ПІВДЕННА ІСПАНІЯ. СЕРПЕНЬ

Сьогодні я впустила свій ноутбук на підлогу в барі, що стоїть на узбережжі. Я тримала його під пахвою й він вислизнув з чорного гумового чохла (у вигляді конверта), упавши монітором донизу. Цифрова сторінка зараз розтроснена, але принаймні він досі працює. Усередині мого ноутбука зберігається все моє життя, він знає про мене більше, ніж будь-хто.

Отже, я веду до того, що як він зламався, то я теж.

На моєму робочому столі стоїть заставка пурпурового нічного неба, всипаного зорями, з Молочним Шляхом, назва якого походить від класичного латинського *lactea*. Багато років тому мама казала мені, що Молочний Шлях слід писати так: Γαλαξίας κύκλος — і що Аристотель споглядав Молочне коло в Халкідіках, за тридцять чотири милі від сучасного міста Тессалоніки, де народився мій батько. Найстаршій зірці майже 13 мільярдів років, але зіркам на моєму робочому столі два роки і їх зроблено в Китаї. І цей Всесвіт зараз розбито.

Я нічим не можу зарадити. Мабуть, у наступному заси́женому мухами місті є інтернет-кав'ярня, хазяїн якої часом усуває дрібні поломки, але мені треба замовити дисплей, а він прийде десь через місяць. Чи я ще буду тут через місяць? Гадки не маю. Залежно від моєї хворої матері, яка спить, укритись москітною сіткою в кімнаті поруч. Прокинувшись, вона прокричить: «Принеси води, Софіє!» І я принесу їй води, і вона завжди буде не такою, як треба. Я вже не певна, що означає вода, але я принесу їй води такої, як я її розумію: з пляшки в холодильнику, з пляшки не з холодильника, з чайника, закип'ятивши в ньому воду й залишивши її вистигати. Вдивляючись у зоряне небо на заставці, я часто дивним чином пливу в часі.

Тільки одинадцята вечора і я б могла по-справжньому плисти на спині в морі, споглядаючи справжнє нічне небо й справжній Молочний Шлях, але я боюсь аурелій. Учора по обіді одна мене вжалила, залишивши на моєму передпліччі яскравий пурпуровий рубець, як від батога. Мені довелося бігти по гарячому піску до медпункту в кінці пляжу, щоб студент-медик (з бородою), чия робота полягала в тому, щоб сидіти цілий день на пляжі, чекаючи на вжалених туристів, намастив мене маззю. Він сказав, що в Іспанії аурелій називають медузами. Я гадала, що Медуза — це грецька богиня, яка обернулася на страховисько, коли її прокляли, і що вона силою погляду обертала всіх, хто на неї гляне, на камінь. То чому ж аурелію назвали на її честь? Він погодився, але припустив, що, мабуть, шупальця аурелії скидаються на волосся Медузи, яке на картинах завжди зображено у вигляді купи змій, які звиваються.

Я помітила зображення з Медузою з мультика на жовтому застережному прапорці, у неї божевільні очі й замість зубів — бивні.

— Там, де прапорець з Медузою, краще не плавати. Вибір за вами, справді.

Промокнувши вжалене місце ватою, змоченою в підігрійтій морській воді, він дав мені підписати папірець, що скидався на якусь заяву. Це перелік усіх ужалених людей того дня. У бланку просили зазначити моє ім'я, вік, фах та країну походження. Важко обміркувати стільки даних, коли в тебе рука в пухирцях і пече. Він пояснив, що мусить просити мене заповнити бланк, щоб медпункт не закрили під час економічної кризи в Іспанії. Якщо туристам ця послуга не потрібна, він зостанеться безробітним, тому медузи, мабуть, його тішили. Завдяки їм він заробляв собі на хліб і на пальне в мопед.

Зазираючи у бланк, я помітила, що вік ужалених медузами коливається від семи до сімдесяти чотирьох, усі вони переважно з Іспанії, хоча є кілька з Великої Британії

та Трієста. Я завжди хотіла поїхати у Трієст, бо ця назва схожа на *tristesse*, легке і світле слово, хоча французькою воно означає «сум». Іспанською буде *tristeza*, важче, ніж французький сум, радше скидається на стогін, ніж на шепіт.

Плаваючи, я не помітила жодної медузи, але студент пояснив, що вони мають дуже довгі щупальця, тому здатні жалити на відстані. Палець у нього був липкий від мазі, яку він саме зараз втирав мені в руку. Він наче добре знається на медузах. Медузи на 95 відсотків складаються з води, тому легко маскуються. А ще їх так багато розвелось в океанах через надмірний вилов риби. Головне, щоб я не терла й не чухала укуси. Можливо, там ще залишилися клітини медузи, і якщо чухати, з них може ще виділитися отрута, але завдяки цій мазі пекучі клітини знешкоджуються. Поки він розмовляв, я спостерігала за його ніжними, рожевими губами, що ворухилися з-під бороди. Він дав мені списаний олівець, гечно вмовляючи заповнити бланк.

Ім'я: Софія Папастергіадіс

Вік: 25

Країна походження: Велика Британія

Фах:

Медузам байдуже, який у мене фах, то в чому ж річ? Це дражливе запитання, болісніше за вжалену руку й складніше за халепу з моїм прізвиськом, яке ніхто не може правильно ані вимовити, ані написати. Я йому сказала. У мене диплом антрополога, але наразі я працюю в кав'ярні в Західному Лондоні, вона називається «Кофі Хаус», у нас безкоштовний Wi-Fi і відреставрований костел. Ми підсмажуємо зерна, які самі вирощуємо, і варимо три різновиди висококласного еспресо... тому я гадки не маю, що записати у графу «фах».

Студент смикнув себе за бороду.

— Адже ви, антропологи, вивчаєте примітивних людей?

— Так, але єдина примітивна людина, яку я досі вивчала, — я сама.

Раптом мене охопила ностальгія за британськими лагідними, вологими парками. Я прагнула простягти своє примітивне тіло на зеленому моріжку, де в колючій траві не плавають медузи. В Альмерії немає зеленої трави, окрім як у гольф-клубах. Вкриті пилом голі пагорби так випалені сонцем, що колись тут знімали спагеті-вестерни — в одному з них навіть грав Клінт Іствуд. Мабуть, у справжніх ковбоїв були повсякчас потріскані губи, бо ж мої почали розтріскуватися від сонця й мені постійно доводиться намащуватися бальзамом для губ. Може, ковбої намащувалися тваринним жиром? Чи сумували вони, вдивляючись у нескінченне небо, без поцілунків та пестошів? Чи розсіюються їхні турботи в загадковості Всесвіту, як мої, коли я часом споглядаю галактики на розтрощеній заставці?

Студент, здавалось, так само добре знається на антропології, як і на медузах. Прагне підказати мені ідею щодо «дослідження у природних умовах», поки я в Іспанії.

— Ти бачила білі пластмасові будівлі, які вкривають усю землю в Альмерії?

Я справді бачила химерний білий пластик. Він простягається нивами та долинами, скільки сягає око.

— Це парники, — мовив він. — Температура всередині цих ферм у пустелі часом сягає сорока п'яти градусів. Вони наймають нелегальних мігрантів, щоб збирали помідори та перець для супермаркетів, але це радше рабство.

Я так і думала. Усе, що приховують, завжди цікаво. Не буває так, щоб те, що приховано, було неважливим. Малою я ховала обличчя в долонях, щоб ніхто не знав, що я там є. А потім я збагнула, що, закриваючи обличчя, стаю помітнішою, бо всім цікаво, що я там прагну сховати.

Він поглянув на моє прізвище на бланку, потім на свій великий палець на лівій руці, яким заворушив, ніби пере-віряючи, чи суглоб не ушкоджений.

— Ти грекиня, так?

Він такий неуважний, і мене це турбує. Він ніколи не дивиться на мене прямо. Я повторюю завчене: мій батько грек, мати англійка. Я народилася в Британії.

— Греція менша за Іспанію, але вона не здатна оплатити свої рахунки. Мрія померла.

Я спитала, чи має він на увазі економіку. Він відповів ствердно, він навчався на магістра у Школі філософії при Гранадському університеті, але вважав, що йому поталанило отримати роботу на літо в цьому медпункті на пляжі. Якби «Кофі Хаус» наймав працівників, коли він закінчив університет, він би полетів у Лондон. І він не знав, чому сказав, що мрія померла, адже сам так не думає. Мабуть, десь прочитав і зачепився за ці слова. Хоча сам він не вважав, що «мрія помирає». Для початку, хто такий мрійник? Єдина інша мрія, яка спадала йому на гадку, це слова з промови Мартіна Лютера Кінга «У мене була мрія...». Але вислів про те, що мрія померла, означає, що вона народилась і зараз їй настала смерть. Лише мрійники могли б сказати, що вона померла, а від їхнього імені ніхто таке сказати не в змозі.

А потім він промовив до мене ціле речення грецькою і здивувався, коли я відповіла, що не розумію грецької.

Безкінечно ніяково мати прізвище Папастергіадіс і не знати мови свого батька.

— Моя мати англійка.

— Так, — відповів він своєю досконалою англійською. — Я у Греції був лише один раз, у Скіатосі, але зміг набратися кількох фраз.

Немов він навмисне мене ображав за те, що я недостатньо грекиня. Батько покинув матір, коли мені було п'ять,

а вона — англійка й переважно розмовляє зі мною англійською. А до нього це який має стосунок? Хай там як, а він мусить перейматися вжаленим медузою місцем.

— Я бачив тебе на площі з матір'ю.

— Звісно.

— Їй важко ходити?

— Часом Роуз може йти, часом — ні.

— Твою матір звать Роуз?

— Так.

— І ти називаєш її на ім'я?

— Так.

— Не кажеш їй «мама»?

— Ні.

Торохтить холодильник, що стоїть у кутку медпункту, скидаючись на щось мертво й холодне, але з пульсом. Мені стало цікаво, чи є там вода. «*Agua con gas, agua sin gas*»¹. Я завжди розмірковую над тим, як зробити так, щоб вода для матері була такою, як треба.

Студент зиркнув на годинник. «За правилами всі вжалені мають залишатися тут протягом п'яти хвилин. Щоб я міг пересвідчитись, що в тебе немає серцевого нападу чи якої іншої реакції».

Він показав на графу «фах» у бланку, яку я не заповнила. Можливо, через біль від ужалення, але я зрештою почала розповідати йому про моє жалюгідне мініатюрне життя. «У мене власне не робота, а турбота, і це моя мати Роуз».

Він водив пальцями по своїй литці, поки я розповідала.

— Ми приїхали в Іспанію на огляд у клініку Гомеса, щоб дізнатися, що насправді в неї з ногами. Наш перший огляд через три дні.

— У твоєї матері параліч кінцівок?

— Ми не знаємо. Це загадка. Вже давненько триває.

---

¹ Вода з газом, вода без газу (*icn.*).

Він почав розгортати скибку білого хліба, обмотану харчовою плівкою. Я гадала, що це друга частина лікування від ужалення медузою, але то виявився сендвіч з арахісовим маслом, як він сказав, його улюблений обід. Він відкусив шматочок і, поки переживував, його масна борода ворушилася. Мабуть, він знає, що то за клініка Гомеса. Про неї всі високої думки, а ще він знається з жінкою, яка здала нам в оренду маленьку прямокутну квартиру на пляжі. Ми вибрали її, бо там немає сходів. Усе розташовано на одному поверсі, обидві спальні поруч, а неподалік — кухня, і вона поряд з головним майданом та місцевим супермаркетом «Спар». А ще по сусідству — школа дайвінгу *Escuela de Buceo y Na`utica*, білий куб заввишки два поверхи з вікнами у вигляді ілюмінаторів. Наразі там фарбують приймальню. Щоранку двоє мексиканців стають до праці з двома величезними банками фарби. Велика німецька вівчарка, нахилившись, виє, прикута цілий день до залізної поперечини на терасі школи дайвінгу, розміщеної на даху. Це пес Пабло, якому належить школа дайвінгу, але він постійно сидить за комп'ютером, граючи у гру під назвою «Нескінченне підводне плавання». Ошалілий пес постійно тягне ланцюг і раз по раз намагається зістрибнути з даху.

— Нікому Пабло не подобається, — погодився студент. — Він із тих, хто патрає курча, коли воно ще живе.

— Добра тема для антропологічного дослідження у природному середовищі, — відповіла я.

— Що саме?

— Чому ніхто не любить Пабло.

Студент підняв три пальці. Я зрозуміла, що мушу лишатись у медпункті ще три хвилини.

Уранці чоловіки у школі дайвінгу навчають учнів-дайверів, як вдягати костюм для підводного плавання. Їх непокоїть те, що пес постійно прив'язаний, але вони роблять свою роботу. Друге їхнє завдання — налити бензин крізь

лійку в каністри й викотити їх по піску на електричний пристрій, щоб підняти в човен. Це досить складна технологія порівняно з пристроєм шведського масажиста, Інгмара, який напинає свого намета щодень в один і той самий час. Інгмар транспортує своє масажне ліжко на пляж, припасувавши м'ячики для пінг-понгу до ніжок, і котить його по піску. Він особисто нарікав мені на собаку Пабло, ніби моє випадкове мешкання по сусідству зі школою дайвінгу є доказом, що я — співвласниця тієї жалюгідної вівчарки. Клієнти Інгмара ніколи не можуть розслабитись, бо собака виє, скавчить і гавкає, наче намагається покінчити з життям просто під час їхнього сеансу масажу з ароматерапією.

Студент у медпункті спитав, чи я ще дихаю.

Я починаю підозрювати, що він хоче мене тут затримати.

Він підняв палець:

— Маєш побути зі мною ще хвилинку, а потім я повинен спитати, як ти почуваєшся.

Я хочу значущого життя.

Попри те, що я здебільшого вважаю себе невдахою, я радше працюватиму в «Кофі Хаус», ніж улаштуюсь на роботу, щоб проводити дослідження того, чому покупці віддають перевагу тій пральній машині, а не іншій. Більшість моїх однокурсників скінчили тим, що працюють корпоративними етнографами. Якщо метою етнографії є опис культури, то дослідження ринку в чомусь подібне до вивчення культури (де люди мешкають, яке їхнє навколишнє середовище, як обов'язок прати розподіляється між членами спільноти...), але, зрештою, все зводиться до продажу пральних машин. Я навіть не певна, що хотіла б провести польове дослідження, під час якого лежиш у гамаку, споглядаючи, як священний бик пасеться в тіні.

Я не жартувала, кажучи, що тема «Чому всі ненавидять Пабло» була б добрим польовим дослідженням.